

№2 (112). – с. 96-99; 2. Карлофф Б. Деловая стратегия: концепция, содержание, символы / Б. Карлофф. – М. : Экономика, 1991. – 235с.; 3. Сокирник І.В. Стратегія підприємства: конспект лекцій / І. В. Сокирник.– Хмельницький: ТУП, 2003.–122 с.; 4. Ансофф І. Стратегический менеджмент. Классическое издание / И. Ансофф. – М., 2009. – 344 с.; 5. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент: искусство разработки и реализации стратеги : [учебник для вузов] : пер. с англ. / А. А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд. – М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.; 6. Betz F. Strategic Business Models / F. Betz // Engineering Management Journal. – 2002. – Vol. 14. – No. 1. – P. 24–34.; 7. Печериця Ю.В. Місце стратегічного аналізу в системі прийняття управлінських рішень /Ю.В. Печериця // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://jml.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/viewFile/425/413>; 8. Парасій-Вергуненко І.М. Еволюція розвитку економічного аналізу в стратегічно-орієнтованій системі управління / І. М. Парасій-Вергуненко // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – Вип. 18. – С. 328–335; 9. Петрицька О.С. Економічний аналіз: перспективи розвитку / О.С. Петрицька // Проблеми і перспективи економіки та управління. Електронний науковий журнал. – 2012р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pneu.stu.cn.ua/index.pl?task=arcls&id=77>.

О.В.Дьяков

УДК 339.9:631.11(045)

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

У статті проаналізовано динаміку експорту-імпорту сільськогосподарської продукції в Україні. Запропоновано алгоритм дослідження зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств, з огляду на значення аграрного сектора для соціально-економічного розвитку країни. Охарактеризовано тенденції зміни зовнішньоторговельного обороту сільськогосподарської продукції України. Розкрито товарну структуру зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією на прикладі Київської області. Проаналізовано динаміку індексу цін на продовольчі ресурси у світі. Представлено географічну структуру експорту продукції АПК України. Проаналізовано імпортозалежність України за окремими групами продовольства та узагальнено причини імпортозалежності. Обґрунтовано потребу у моніторингу стану та тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі аграрною та продовольчою продукцією з метою своєчасного виявлення загроз продовольчій безпеці.

The article deals with analyzing the dynamics of agricultural products export-import in Ukraine. It was offered the algorithm of the agricultural enterprises foreign economic activity study, considering the agricultural sector importance for the socio-economic development of the country. The author characterized the tendencies of changes of the agricultural products foreign trade turnover of Ukraine. It was disclosed the commodity structure of agricultural products foreign trade on the example of the Kyiv region. It was also analyzed the index of prices dynamics for food resources in the world. It was presented the geographic structure of agroindustry complex products export of Ukraine. The author analyzed the import dependence of Ukraine on separate groups of food and generalized the reasons of import dependence. It was justified the necessity to

monitor the state and trends of foreign trade development of agrarian and food products in order to identify timely the threats to food security.

Ключові слова: сільськогосподарська продукція, зовнішньоекономічна діяльність, міжнародні ринки, експорт, імпорт.

Keywords: agricultural products, foreign economic activity, international markets, export, import.

Вступ. У сучасних умовах процеси глобалізації господарських відносин є визначальними у розвитку світової економіки. Ефективність інтеграції аграрного сектору економіки України у систему зовнішньоекономічних зв'язків, відповідно до вимог СОТ, вимагає високого рівня його адаптованості до тенденцій зовнішнього середовища [7, с.13].

Важливою вимогою виходу сільськогосподарського підприємства на зовнішні ринки є розробка стратегій, що включає короткострокові, середньострокові та довгострокові плани його діяльності, виходячи з мети функціонування конкретного суб'єкта підприємницької діяльності. Слід зазначити, що формування цілей зовнішньоекономічної діяльності підприємства сільськогосподарського комплексу нерозривно пов'язане з розробкою перспективних планів та завдань, які базуються на достовірній статистичній інформації, всебічному аналізі комплексу факторів зовнішнього середовища та є реалістичними стосовно досягнення нормативних показників діяльності визначеного господарюючого суб'єкта.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблем розвитку зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств присвятили роботи О. Амоша, В. Андрійчук, В. Бойко, П. Гайдуцький, В. Геєць, А. Кандиба, В. Топіха, С. Кваша, П. Саблук, М. Парсяк, С. Соколенко, А. Коверга та інші відомі вчені. Проте результати досліджень свідчать про актуальність даної теми та доцільність її подальшого розгляду.

Мета статті полягає у аналізі географічної та товарної структури сільськогосподарської продукції підприємств України, формуванні висновків щодо особливостей та перспектив розвитку зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу. З огляду на те, що зовнішній ринок аграрної продукції значно складніший за своєю суттю, аніж внутрішній, складнішим є і процес забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Саме тому передумовою визначення стратегічних напрямів подальшого розвитку та забезпечення безпеки зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств є виокремлення існуючих тенденцій зовнішньої торгівлі України сільськогосподарською продукцією, у т. ч. географічної, регіональної та товарної структури експорту та імпорту.

Алгоритм дослідження тенденцій зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств представлено на рис. 1.

Крім того, в аспекті зміцнення зовнішньоторговельної безпеки доцільним є здійснення аналізу ризиків, пов'язаних із інтегрованістю вітчизняного аграрного сектору у світові ринки, а також визначення напрямів мінімізації ризиків і підвищення конкурентоспроможності продукції АПК.

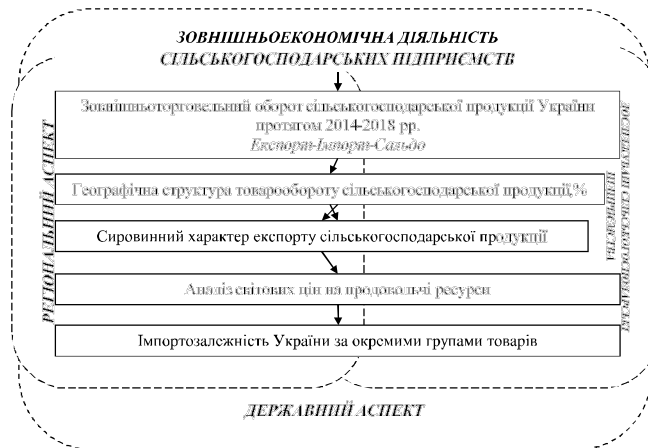

Рис. 1. Алгоритм дослідження тенденцій зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств (розробка автора)

Зовнішньоторговельний оборот сільськогосподарської продукції України протягом 2014-2018 рр. мав тенденцію до зниження, так у 2014 р. експорт сільськогосподарської продукції становив 16,7 млрд дол. США, а імпорт – 6,1 млрд дол. США. Протягом 2015 року обсяг експорту сільськогосподарської продукції знизився на 2 млрд дол. США, а імпорт – на 2,6 млрд дол. США, що більшою мірою було обумовлено політичною та економічною ситуаціями в країні. У 2016 році спостерігається певне позавлення зовнішньоторговельного обороту сільськогосподарської продукції (19,2 млрд дол. США або 25,4 % всього зовнішньоторговельного обороту товарів України), проте зростання обороту відбувається більшою мірою за рахунок експорту.

Динаміка експорту-імпорту сільськогосподарської продукції в Україні протягом 2014-2018 рр. наведена на рис.2.

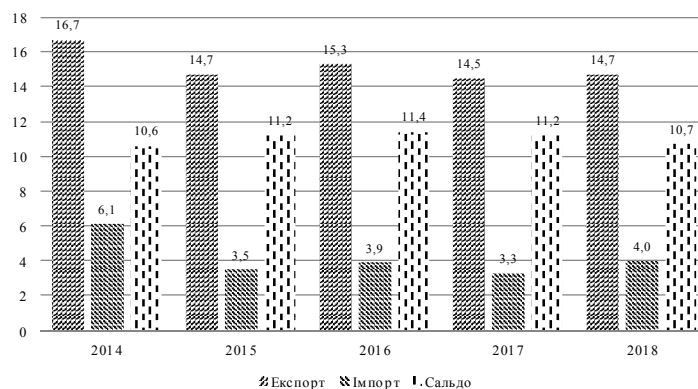

Рис.2. Динаміка експорту-імпорту сільськогосподарської продукції в Україні, млрд. дол. США (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя)

Джерело: за даними Державної служби статистики та Міністерства аграрної політики та продовольства України [2;4]

Крім того, саме експорт продукції аграрного сектору посів у 2014-2018 рр. провідні позиції у товарному експорті України і став лідером серед інших галузей вітчизняної економіки, що, відповідно, забезпечило позитивне зовнішньоторговельне сальдо торговельних операцій країни (табл.1).

Для торгівлі сільськогосподарською продукцією характерним було наступне: після скорочення обсягів зовнішньої торгівлі в 2015 р., у порівнянні з аналогічними показниками 2014 р., обсяги зовнішньої торгівлі мали позитивну тенденцію до зростання. Так, у 2017 р. вони зросли на 15,6% (у порівнянні з 2014 р.), причому зазначене зростання відбулось за рахунок збільшення обсягів експорту на 40,8%, у той час як обсяги імпорту зменшилися на 16,8%.

У структурі експорту в 2017 р. переважали продукти тваринного походження, частка яких склала 53,5% від загального обсягу експорту та загалом обсяги поставок яких зросли на 42,2% у порівнянні до показників 2016 р., натомість експорт продуктів рослинного походження складав лише 46,5%, поставки яких скоротилися на 16,2% до показників 2016 р. Варто відмітити, що частка продукції рослинного походження до 2016 р. включно була переважаючою у структурі експортних поставок сільськогосподарської продукції Київської області.

Таблиця 1

Товарна структура зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією по Київській області

Види продукції (товарів)	Показники	Рік				
		2014	2015	2016	2017	2018*
<i>Експорт</i>						
Продукти тваринного походження	Обсяг, тис. дол. США	251231,3	230818,3	285484,6	406542,2	398479,8
	Темпи росту, %	х	91,9	123,7	142,4	130,5
	Частка від обсягу, %	13,6	13,6	16,8	23,3	29,8
Продукти рослинного походження	Обсяг, тис. дол. США	288887,0	399013,3	422127,6	353771,1	229872,3
	Темпи росту, %	х	138,1	105,9	83,8	93,2
	Частка від обсягу, %	15,6	23,6	24,9	20,2	17,2
Всього	Обсяг, тис. дол. США	540118,3	629831,6	707612,2	760313,3	628352,1
	Темпи росту, %	х	91,3	100,4	102,5	101,2
<i>Імпорт</i>						
Продукти тваринного походження	Обсяг, тис. дол. США	161279,1	141271,5	192754,0	184206,3	135383,0
	Темпи росту, %	х	87,4	136,1	95,6	112,7
	Частка від обсягу, %	4,3	5,5	6,5	5,4	5
Продукти рослинного походження	Обсяг, тис. дол. США	259357,7	160387,9	183763,4	165655,0	135726,8
	Темпи росту, %	х	61,6	114,2	90,1	109,9
	Частка від обсягу, %	6,9	6,2	6,2	4,9	5
Всього	Обсяг, тис. дол. США	420636,8	301659,4	376517,4	349861,3	271109,8
	Темпи росту, %	х	68,8	113,8	115,3	107,1

* Дані за 9 міс. 2018 року

Джерело: складено автором за даними Головного управління статистики у Київській області

[1]

У структурі імпорتنних поставок переважали поставки продуктів тваринного походження (52,7%), обсяги поставок яких скоротились на 4,4% у порівнянні до показників 2016 р., водночас поставки продуктів рослинного походження (47,3%) скоротились майже на 10% у порівнянні з показником 2016 р.

Характерним для зовнішньої торгівлі Київської області сільськогосподарською продукцією за досліджуваний період було позитивне сальдо зовнішньої торгівлі.

Для зведеної оцінки структурних змін експортних та імпорتنних потоків сільськогосподарської продукції Київської області за досліджуваний період доцільно використувати модифікований лінійний коефіцієнт «абсолютних структурних зрушень» [3]:

$$\Delta = \frac{\sum_{j=1}^m |d_{jm} - d_{j1}|}{n \cdot (m - 1)}$$

де n – кількість груп товарів; m – кількість періодів часу; d_{j1} – частка j -ї групи продукції в перший період часу; d_{jm} – частка j -ї групи продукції в останній період часу.

Розрахунки показали, що протягом аналізованого періоду 2014-2018 рр. коефіцієнт «абсолютних структурних зрушень» обсягу експорту становив 2,23 %, обсягу імпорту – 0,29%, тобто показник імпорту виявляє менші структурні зміни, ніж показник експорту, що демонструє відсутність стабільності та стійкості структури в динаміці, однак складові експорту є більш рухливими показниками.

Поточна структура експорту відображає спеціалізацію економіки регіону, яка останнім часом не змінюється. Товарний експорт Київської області є досить висококонцентрованим, причому ця ситуація з кожним роком посилюється і рівень концентрації експорту має тенденцію до зростання.

Характеризуючи структуру експортних операцій, слід зазначити, що її основу становлять низькотехнологічна продукція, насамперед рослинництва, частка якої в структурі експорту області збільшується, та продукція з низьким рівнем технологічної обробки, що ще раз підтверджує низьку диверсифікованість експорту продукції регіону.

Географічна структура експорту продукції АПК України представлена на рис. 3.

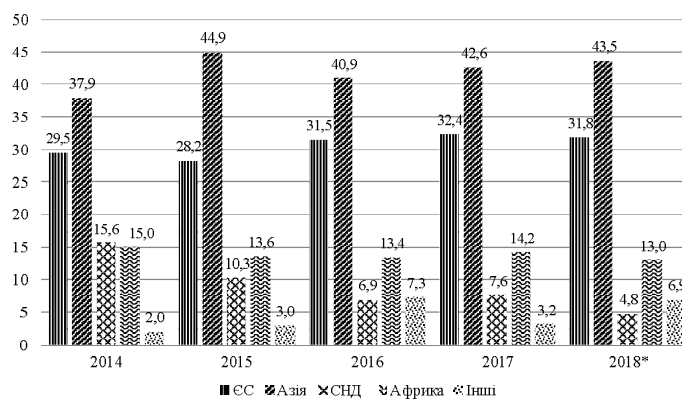

Рис.3. Географічна структура експорту продукції АПК України, %

*дані за 9 місяців

Джерело: за даними Державної служби статистики та Міністерства аграрної політики та продовольства України [2;4]

Досліджуючи географічну структуру експорту продукції АПК України протягом 2014-2018 рр., варто зауважити на тому, що ключовими партнерами України у структурі товарообігу сільськогосподарської продукції є країни Азії, частка яких зросла до 43,5% у 2018 році проти 37,9% у 2014 році. На країни ЄС припадає в середньому 31,5 % вітчизняного товарообігу сільськогосподарської продукції, Африканські країни – 13,5 %, країни СНД – 7,0 % та на інші країни світу в середньому 5,7 %.

Географічна структура експорту сільськогосподарської продукції зазнала змін, про що свідчить тенденція до нарощування експорту вітчизняної продукції до країн Азії та суттєвого скорочення на ринки країн СНД. При цьому поступово зростає присутність української продукції на ринках країн ЄС, що пов'язане з початком дії Угоди про створення зони вільної торгівлі у рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Скорочення експорту вітчизняних сільськогосподарських товарів до країн СНД пов'язане з торговельною війною між Україною та РФ та повною забороною Росією імпорту української сільськогосподарської продукції та продуктів харчування й обмеженням щодо транзиту через територію РФ товарів походженням з України.

Аналізуючи географічну структуру експорту продукції АПК в регіональному розрізі, варто зазначити, що найвагоміші експортні поставки товарів здійснювалися до Німеччини, Індії, Російської Федерації, Іраку, Італії, Нідерландів, Казахстану та Іспанії, основу якої складали продукти рослинного походження – близько 25,0% від загального обсягу експорту, жири та олії тваринного або рослинного походження – в середньому 20,0% %, живі тварини; продукти тваринного походження – 17-18,0% %, готові харчові продукти – 8,5%.

Натомість, найвагоміші імпорتنі надходження сільськогосподарської продукції здійснювалися з Німеччини, Китаю, Російської Федерації, Польщі, США, Франції, Білорусі, Італії та Туреччини, зокрема товарна структура імпорту Київської області складалась наступним чином: живі тварини; продукти тваринного походження – близько 7,3%, продукти рослинного походження та готові харчові продукти – по 6,8%.

Аналізуючи сировинний характер експорту сільськогосподарської продукції слід зазначити, що за 2014-2018 рр. не відбулося поліпшення структури експорту аграрної та продовольчої продукції з України, оскільки, у загальній структурі експорту сільськогосподарської та харчової продукції частка 16-24 позицій УКТ ЗЕД (готова харчова продукція) у 2016 р. становила 16 % (у 2014 р. – 18,6 %), тоді як частка 1-14 позицій УКТ ЗЕД (сільськогосподарська продукція) – 58,0 % (у 2014 р. – 58,5 %).

Варто зауважити і на значних коливаннях світових цін на продовольчі ресурси. Зокрема, за даними Організації з питань продовольства і сільського господарства ООН (FAO), за останнє десятиліття світові ціни на продовольчі продукти зазнали значних коливань (рис. 4).

Світові ціни на продовольство в 2017 році досягли трирічного максимуму, незважаючи на зниження в грудні, констатує Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (FAO).

Середнє значення індексу продовольчих цін FAO (він розраховується на основі середніх значень індексів міжнародних цін на п'ять товарних груп продовольства) в 2017 році становило 174,6 пункту – це на 8,2% вище, ніж роком раніше, а також максимум з 2014 року. У той же час в 2017 році індекс не дотягнув 24% до рекордних показників 2011 року (майже 230 пунктів). Мінімуми індексу припали на квітень і грудень (168,9 і 169,8 пункту відповідно), максимумами – на липень і вересень (179 і 178,6 пункту).

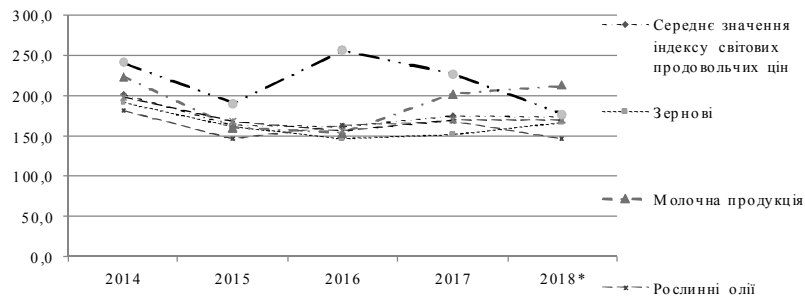

Рис. 4. Динаміка індексу цін на продовольчі ресурси у світі

Джерело: Производственная и сельскохозяйственная Организация Объединённых Наций [5]

Індекс цін на м'ясо за рік зріс на 9%, до позначки 170 пунктів, що на 4,7% нижче за середній показник у 2014-2016 роках. Найшвидше в 2017 році зростали ціни на баранину; свинина, птиця, яловичина подорожчали помірно. Найбільш різке зростання продемонстрували ціни на молочну продукцію: середньорічне значення індексу підскочило на 31,5% у порівнянні з 2016 роком, до 202,2 пункту. Найбільше подорожчало вершкове масло, ціни на сир і незбиране сухе молоко зросли в меншій мірі, а на знежирене сухе молоко — залишилися на колишньому рівні. Цукор за підсумками року, навпаки, сильно подешевшав завдяки рекордному врожаю в Бразилії, яка залишається найбільшим виробником сировини у світі, а також розширенню виробництва в Індії і Таїланді, зазначають у *FAO*. В результаті середньорічне значення індексу цін на цукор скоротилося до 227,3 пункту — падіння рік до року становило 11,2%, а в порівнянні з рекордним рівнем 2011 року — 38%. *FAO* також підвищило свій прогноз світового виробництва зерна в 2017 році до 2,63 млрд тонн — на 0,6% вище рівня минулого року. Загалом, у сезоні 2017-2018 року виробництво зерна має досягти рекордного рівня 3,33 млрд тонн, а споживання — 2,6 млрд тонн, що на 1,2% більше, ніж у минулому періоді. Запаси зернових також продовжать зростати і досягнуть найвищого показника з сезону 2001-2001-2002 року, становивши 726 млн тонн, очікують у *FAO*. Як наголошувалося у минулорічному сільськогосподарському прогнозі ОЕСР- *FAO* на 2017-2026 рр., в найближче десятиліття ціни на сільгосппродукцію залишаться на низькому рівні через сповільнення зростання споживання. Для більшості сировинних груп, включаючи зернові, м'ясо, рибу та олії, споживання буде зростати майже вдвічі повільніше, оскільки основні чинники зростання — підвищення рівня споживання в Китаї та розширення виробництва біопалива — досягли своїх меж, а появи нових поки що не передбачається [6].

Індекс продовольчих цін *FAO* зростає другий місяць поспіль: у березні 2018 року його середнє значення склало 172,8 пункту, що на 1,1% (1,8 пункту) вище лютевого показника, який на 0,7% вище відповідного показника березня минулого року. Про це пише *propozitsiya.com* з посиланням на прес-службу *FAO*. Як і в лютому, це збільшення цін в березні в порівнянні з попереднім місяцем обумовлено зростанням світових цін на зернові та молочну продукцію. В той же час, ціни на цукор і рослинні

олії продовжили падіння, а ціни на м'ясо дещо зросли. В останні кілька місяців відбувається тенденційне зростання світових цін майже на всі основні зернові. Так, у березні середній показник індексу цін *FAO* на зернові склав 165,6 пункту, що на 2,7% (4,3 пункту) вище лютого значення і на цілих 12,1% вище показника березня 2017 року.

У зв'язку з несприятливими погодними умовами, зокрема затяжною посухою в Сполучених Штатах Америки і холодною та сирою погодою в ряді районів Європи, в останні кілька тижнів котирування цін на пшеницю зросли.

Середнє значення Індексу цін *FAO* на рослинні олії в березні склало 156,8 пункту, що трохи нижче лютого показника. Деяке зниження цін на соєву, рапсову і соняшникову олії було багато в чому компенсовано зростанням цін на найпоширенішу на світових ринках пальмову олію.

Середній показник Індексу цін *FAO* на цукор у березні склав 186 пунктів, що на 6,5 пункту (3,4%) нижче показника лютого і на 27,5% нижче за показник відповідного місяця минулого року. Під впливом великих обсягів експортної пропозиції ціни на цукор продовжують знижуватися.

Досліджуючи імпортозалежність України за окремими групами товарів, варто зазначити, що найбільш уразливими позиціями є наступні: «риба та рибопродукти», «плоди, ягоди та виноград», «олія рослинна всіх видів», де частка імпорту перевищує встановлений 30-ти % граничний критерій цього індикатора (табл. 2).

Водночас, такий стан пояснюється наступними об'єктивними причинами:

понад 90 % імпортних поставок за товарною групою «риба і рибопродукти» припадає на види риб, які видобуваються виключно у водах морських економічних зон інших держав, що пов'язано з особливостями їх біологічного циклу. Крім того, відповідно до законодавства окремих рибодобувних країн (зокрема, ЄС, Російської Федерації, США, Канади, Перу, Чилі, Норвегії, Австралії) квоти на вилов цих ресурсів розподіляються виключно між їх резидентами;

імпорт за товарною групою «олія рослинна всіх видів» на 30,5 % обумовлений ввезенням тропічних олій, які не виробляються в Україні (пальмова, кокосова олії тощо), але широко використовуються при виробництві продовольчих та непродовольчих товарів вітчизняними підприємствами. При цьому, внутрішній попит на олію соняшникову повністю забезпечувався за рахунок власного виробництва.

Висновки. Підсумовуючи все вищевикладене, можна дійти висновку, що роль зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств, як зовнішнього фактора економічного зростання, в сучасних умовах постійно зростає, крім того, посилюється її вплив на соціально-економічний розвиток сільськогосподарських підприємств, галузі і національного господарства в цілому. Висока інтегрованість агропромислового комплексу України у світовий економічний простір потребує моніторингу зовнішньої торгівлі аграрною та продовольчою продукцією з метою своєчасного виявлення загроз продовольчій безпеці та запобігання негативним явищам у цій сфері, а також вироблення державної політики, спрямованої на посилення позицій України на традиційних зовнішніх ринках, освоєння нових перспективних ринків збуту, а також нарощування експорту продукції з більшим вмістом доданої вартості.

Таблиця 2

Імпортозалежність України за окремими групами продовольства

Категорія продукту	Імпорт продуктів у перерахунку на основний продукт, тис. т (за даними Держстату)				Ємність внутрішнього ринку, тис. т (за даними Держстату)				Відсоток імпортозалежності, %						
	2014	2015	2016	2017	2018*	2014	2015	2016	2017	2018*	2014	2015	2016	2017	2018*
Хліб і хлібопродукти (у перерахунку на борошно)	263	190	192	210	189	4668	5 897	5745	5655	5089,5	5,6	3,2	3,3	3,7	3,3
М'ясо і м'ясопродукти	201	158	182	233	210	2325	2 179	2195	2195	1975,5	8,6	7,3	8,3	10,6	9,5
Молоко і молокопродукти	357	78	105	132	119	9581	8 995	8942	8496	7646,4	3,7	0,9	1,2	1,6	1,4
Риба і рибопродукти	x	237	306	338	304	645	367	410	460	414	x	64,6	74,6	73,5	66,2
Яйця (млн. шт.)	7	190	87	7	6	771	12 015	11409	670	603	0,9	1,6	0,8	1	0,9
Овочі та баштанні	225	95	136	129	116	7019	6 890	6984	6783	6104,7	3,2	1,4	1,9	1,9	1,7
Плоди, ягоди та виноград	856	588	732	819	737	2249	2 179	2119	2242	2017,8	38,1	27,0	34,5	36,5	32,9
Картопля	40	17	27	18	16	6061	5 892	5966	6091	5481,9	0,7	0,3	0,5	0,3	0,3
Цукор	7	4	5	7	6	1559	1 528	1420	1290	1161	0,4	0,3	0,4	0,5	0,5
Олія рослинна всіх видів	223	160	219	239	215	561	525	497	496	446,4	39,8	30,5	44,1	48,2	43,4
із неї олія соняшникова	x	1	1	1	1	x	450	450	450	405	x	0,2	0,2	0,2	0,2

*за 9 міс. 2018 р.

Джерело: Розраховано за даними [2;4]

1. Головне управління статистики у Київській області / Режим доступу: <http://kyivobl.ukrstat.gov.ua/content/p.php3?c=1176&lang=1>; 2. Державна служба статистики України / Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua /; 3. *Иберла К.* Факторний аналіз / К. Иберла // Переклад з німецької В.М. Ивановой. – М.: Статистика. – 1980. – 398 с.; 4. Міністерство аграрної політики та продовольства України / Режим доступу: <http://minagro.gov.ua> /; 5. Производственная и сельскохозяйственная Организация Объединённых Наций <http://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/ru/>; 6. УНІАН: <https://economics.unian.ua/agro/2342337-svitovi-tsini-na-prodovolstvo-dosyagli-tririchnogo-maksimumu-lideri-zrostannya.html>; 7. *Федорець Л.М.* Методичний підхід до оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності апк регіону / Л. М. Федорець // Агросвіт. – 2011. – № 21. – С. 13-16.

УДК 005.334:334.716(045)

О.В. Ареф'єва, М.М. Тимошик

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті запропоновано підхід до організаційне забезпечення управління ризиками на промислому підприємстві, що регламентує розподіл відповідальності та повноважень між суб'єктами управління ризиками, методи їх комунікації та взаємодії в повному циклі керування ризиками: від ідентифікації загроз до контролю результативності впроваджених заходів з компенсації негативного впливу.

The article proposes an approach to organizational risk management in an industrial enterprise that regulates the distribution of responsibilities and powers between risk management actors, methods of their communication and interaction in the full cycle of risk management: from identifying threats to controlling the effectiveness of implemented measures to compensate for negative impacts.

The frequency of interactions, as well as the scope of documenting its results, depends on the level of managerial decisions that are generated as a result of this interaction.

For example, meetings with founders and partners will be carried out at a lower frequency than at the operational level. An assessment of the effectiveness of the interaction allows us to obtain an objective picture of the sufficiency of the practical feasibility of the chosen methods of interaction.

Ключові слова: управління, організаційне забезпечення, ризики, промислове підприємство, контроль, ідентифікації загроз.

Keywords: management, organizational support, risks, industrial enterprise, control, identification of threats.

Для чіткої реалізації управління ризиками промислового підприємства в розпорядженні керівництва мають бути відповідні методи та засоби регламентації взаємодії працівників з інструментами управління ризиками та між собою в процесі розробки та узгодження управлінських рішень щодо керування ризиками, їх виявлення, ідентифікації та мінімізації впливу.

Питання організаційного забезпечення управління ризиками промислових підприємств присвячено роботи таких науковців, як І.С. Грозний І.С. [9], Клейменова, Г.В.